

VLAAMSE ADVIESCOMMISSIE VOOR VOLKSRAADPLEGINGEN
VAV 2011/7

In haar vergadering van **vrijdag 24 juni 2011** om 10u30, heeft de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen, samengesteld uit:

De heer Brecht Steen, Voorzitter,
De Heer Johan Ackaert,
Mevrouw Raymonde Rommel , stemgerechtigde leden

Mevrouw Lieve Raiglot,
De heer Joan Halsberghe, leden met raadgevende stem

de heer Rudy Janssens, secretaris
Mevrouw Julia Jacobs, plaatsvervangend secretaris

naar aanleiding van een aantal vragen per mail gesteld door mevrouw T. Longueville, gemeentesecretaris namens het gemeentebestuur van Deerlijk

het volgende advies gegeven:

1) *De vraagstelling: deze luidt: **‘Moet de gemeente middelen investeren in gemeentelijke zweminfrastructuur’?***

Kan deze vraagstelling de toetsing aan artikel 214 van het Gemeentedecreet doorstaan? Of wordt deze vraagstelling gezien als een – minstens impliciete – verwijzing naar gemeentebelastingen, retributies, meerjarenplannen, budgetten en kan deze bijgevolg niet het voorwerp zijn van een volksraadpleging?

De commissie is van oordeel dat de vraag, zoals ze door de initiatiefnemers werd geformuleerd, niet het voorwerp kan uitmaken van een gemeentelijke volksraadpleging. Artikel 214 van het Gemeentedecreet bepaalt immers dat onder andere aangelegenheden betreffende budget en budgetwijzigingen niet het voorwerp kunnen zijn van een raadpleging.

Wanneer nu de initiatiefnemers de bevolking van de gemeente Deerlijk willen bevragen over de noodzaak om middelen te investeren in de gemeentelijke zweminfrastructuur, kan een eventuele beslissing over deze vraag enkel maar betekenen dat de gemeente Deerlijk in haar begroting een bedrag zal moeten inschrijven om de kosten van de investering in de gemeentelijke zweminfrastructuur te betalen. De vraag heeft dus duidelijk betrekking op de begroting. Trouwens uit de motiveringsnota die de initiatiefnemers bij hun verzoek tot organisatie van een gemeentelijke volksraadpleging hebben gevoegd, blijkt dat zijzelf ook al de financiële kant van de vraagstelling als een belangrijk element zien. In fine van de voormelde nota schrijven de initiatiefnemers immers: *“De vraag omhelst twee aspecten. Enerzijds kan de burger beschouwen of hij een zwembad als meerwaarde ziet voor de mensen in onze gemeente en anderzijds kan hij dit afwegen ten opzichte van de financiële kost.”*

Een en ander betekent niet dat artikel 214,§1, van het Gemeentedecreet per definitie elk onderwerp met financiële gevolgen van een raadpleging zou uitsluiten. Alleen blijkt uit de gegevens van deze zaak, en vooral uit de hoger vermelde toelichting in de motiveringsnota door de initiatiefnemers, dat, wil de gemeente Deerlijk ingaan op de vraag om te investeren in de gemeentelijke zweminfrastructuur, zij hiervoor een begrotingswijziging zal moeten doorvoeren.

Naar aanleiding van een eerdere vraagstelling met betrekking tot de organisatie van gratis openbaar vervoer in de stad Gent, nam de Vlaamse Adviescommissie in het verleden al een gelijkaardig standpunt in (cfr. Advies VAV/1998/9 van 10 juli 1998).

De Vlaamse Adviescommissie ziet bovendien nog een tweede probleem met betrekking tot de vraagstelling. Uit het hierboven vermelde citaat uit de motiveringsnota die was gevoegd bij het ingediende verzoekschrift, moet blijken dat de initiatiefnemers met hun vraag eigenlijk twee verschillende aspecten aan de bevolking ter beoordeling wil voorleggen, te weten:

- de meerwaarde die een zwembad voor de mensen van de gemeente zou bieden,
- de financiële implicatie hiervan.

Nu bepaalt artikel 218 van het Gemeentedecreet dat de vraag zo moet worden geformuleerd dat ze met een ja of een neen kan worden beantwoord. Op het eerste gezicht lijkt dat in casu het geval. Wanneer men er echter de motiveringsnota van de initiatiefnemers bij neemt, is dit echter niet zo evident. Wanneer de initiatiefnemers met hun vraagstelling immers twee aspecten willen belichten –zoals zij in hun motiveringsnota aangeven-, de meerwaarde van een zwembad enerzijds en het financiële plaatje anderzijds, is het antwoord op de vraag duidelijk niet noodzakelijkerwijze een eenvoudig ja of neen. Men kan immers wel een meerwaarde zien in een zwembad in de gemeente maar toch niet akkoord gaan met de financiële implicatie die deze investering met zich meebrengt.

Conclusie is dus dat de vraag, zoals ze geformuleerd is, niet kan. Een en ander betekent echter niet dat ze na herformulering, hetzij op eigen initiatief van de gemeenteraad, hetzij na overleg met de initiatiefnemers, wel kan voorgelegd worden aan de bevolking. Hierover beslist echter de gemeenteraad autonoom.

2) *Is de huidige mail voldoende om de Vlaamse commissie te vatten voor advies in deze aangelegenheid? Of dient dit officieel te worden aangevraagd en zo ja aan wie/ aan welke instantie dient dit dan te worden gericht?*

De mail is voldoende. De toepasselijke wetgeving legt ter zake geen enkele vormvereiste op. De Commissie behandelt derhalve elke vraag om advies ongeacht de wijze waarop ze wordt ingediend.

3) *Als de gemeenteraad het houden van deze volksraadpleging toch zou goedkeuren, vraag ik me af of de uitslag ervan geldig is gezien deze werd verkregen op basis van een onregelmatige vraagstelling. Zie ik dit juist?*

Over die vraag zal het toezicht moeten oordelen, tenminste wanneer dit gevat wordt

door een klacht.

Als de gemeenteraad echter beslist om een volksraadpleging te organiseren – ook al zou de vraagstelling niet correct zijn – is deze beslissing na het verstrijken van de wettelijke toezichttermijnen in ieder geval geldig.

De uitslag van een dergelijke volksraadpleging is in dit geval technisch gezien correct en wettig, want het resultaat van een geldig georganiseerde gemeentelijke volksraadpleging. Dat wil nog niet zeggen dat die uitslag ook bindend is (zie verder).

4) *Dient de gemeenteraad zich te engageren, vooraf of nadien, omtrent het statuut van de uitslag? Bindend maken dan wel vrijblijvend houden?*

Uit artikel 33 van de Belgische Grondwet volgt dat de uitslag van een (gemeentelijke) volksraadpleging nooit bindend is.

De gemeenteraad kan er zich *juridisch* dus nooit toe verbinden om de uitslag van een gemeentelijke volksraadpleging als bindend te beschouwen. Wat uiteraard niet wil zeggen dat de gemeenteraad zich niet *politiek* zou mogen engageren om de uitslag van de gemeentelijke volksraadpleging te respecteren.

5) *Quid mochten de federale verkiezingen ons pad kruisen en vroeger georganiseerd worden dan 40 dagen na 18/09?*

Dan is er sprake van een wettelijk beletsel en zal de volksraadpleging afgelast moeten worden en op een later tijdstip, eventueel tijdens de volgende legislatuur, georganiseerd moeten worden.

6) *EU'ers: moeten zij geregistreerd zijn als kiezer om hun handtekening als geldig te kunnen beschouwen? Moeten zij zich laten registreren willen ze deelnemen aan de raadpleging?*

Zij moeten niet als kiezer geregistreerd zijn; het volstaat dat zij in het bevolkingsregister vermeld worden als inwoner van de gemeente. Artikel 209, § 1, 1°, van het Gemeentedecreet bepaalt immers dat, om een verzoek tot organisatie van een gemeentelijke volksraadpleging te ondertekenen en om aan die raadpleging deel te nemen, men ingeschreven moet zijn in het bevolkingsregister van de gemeente. Het statuut van kiezer is hierbij van geen belang. Zestienjarigen kunnen bijvoorbeeld ook deelnemen aan een volksraadpleging alhoewel zij geen kiezer zijn.

7) *Niet EU'ers: is hun handtekening geldig? Kunnen zij deelnemen aan de raadpleging?*

Hetzelfde antwoord als op de vorige vraag is van toepassing op de niet-EU-burgers.

DIT ADVIES WERD UITGEBRACHT MET EENPARIGHEID VAN STEMMEN.

**De Voorzitter,
Brecht Steen.**